

Henk Blanken: 200 tips voor het schrijven

Nadat parkinson een einde maakte aan zijn carrière als journalist en adjunct-hoofdredacteur van *Dagblad van het Noorden*, maakte Henk Blanken naam met twee specialismen: de dood en het schrijven. 15 november komt een nieuw boek van hem uit: *De vertellers - 200 tips voor het schrijven van een verhaal*. Michel Maas vroeg ernaar.

Waar komt jouw passie voor schrijven vandaan?

‘Die ontstond uit bewondering, angst en applausonger. Toen ik begon als journalist las ik *De Exelse testamenten* van Jeroen Brouwers, over de zelfmoord van Anne Walravens, het meisje met wie hij enige tijd verkeerde. En ik las *Zonsopgangen boven zee*, Brouwers’ roman over haar.’

Dat boek is zo gekmakend hecht gecomponeerd... zo barok... bijna onleesbaar. De mooiste liefdesroman van de twintigste eeuw, vond ik. En ik wist: zo moet schrijven dus. Maar wat dat betekende, kon niemand me uitleggen. Ik ben nog bij Brouwers langsgegaan, in Exel. Onaangekondigd, op het gevaar af dat zijn echtgenote me met een geweer van het erf zou jagen.

‘Gelukkig viel dat geweldig mee. Brouwers bleek heel aardig. Maar toen ik zei dat ik een structuuranalyse wilde maken van *Zonsopgangen*, vond hij dat maar niks.’

Waarom is die techniek zo belangrijk?

‘Ik wil altijd weten waarom een verhaal werkt. Of niet werkt. Dat zal mijn pathologische behoefte aan controle zijn, angst dat ze het niet mooi vinden wat ik maak, en me ontmaskeren als de charlatan die nog steeds niets weet.’

In je nieuwe boek, *de Vertellers*, demonteer je een verhaal van Joep Dohmen van NRC. Eerder toonde je al de makkes aan in een scoop van Eric Smit van *Follow the Money*. Waarom zij?

‘Bij onderzoeksjournalistiek is de nood het hoogst. Briljant speurwerk wordt verpakt in krakkemikkige verhalen, die nog onleesbaarder zijn dan de geheime rapporten waarop ze gebaseerd waren. Dohmen en Smit behoren in Nederland tot de

Foto Kees van der Veen

top, en moeten tegen een stootje kunnen. Hoge bomen, veel wind, nietwaar?’

En de Volkskrant?

‘Die lijdt aan hetzelfde gebrek, ben ik bang.’

Je bent altijd een begenadigd schrijver geweest.

‘Aardig van je, maar zwaar overdreven. Ik kwam in 1987 bij *de Volkskrant* omdat adjunct Bert Vuijsje iets zag in mijn pen en goddank niet doorvroeg naar mijn ideologische bagage. Die had ik niet. Ik was een onbenul met mensenangst die lekker lopende zinnen schreef, dankzij ritme en rijm - wat je krijgt van veel poëzie lezen.

‘De krant liet me mooie verhalen vertellen. Stuurde me naar Dresden, kort nadat de Muur gevallen was. Wat ik daar aantrof versneed ik met mijn eigen verhaal: na zijn *Arbeitseinsatz* is mijn vader in ’45 langs de smeulende ruïnes gelopen, daags na het geallieerde bombardement, de doden nog in trams of versmolten met het teermacadam.’

Je hebt naam gemaakt als de man die de Nederlandse journalistiek leert hoe een verhaal verteld kan worden. Je gaf workshops voor honderden journalisten en schreef het *Handboek Verhalen-de Journalistiek*...

‘... omdat het kon. Dat is zo prettig van parkinson: ik ga er vast heel lullig dood van, maar dat aftakelen verloopt zo traag

dat ik niet alleen stof heb om over te schrijven, maar ook de tijd - zolang ik tenminste mijn goede humeur niet verlies omdat ik een luier aan moet naar een lezing waarvan ik maar moet hopen dat ik nog verstaanbaar zal zijn, als ik al niet met groot vertoon van het podium lazer.’

Wat kun je over de dood vertellen?

‘Mwah. Mag die vraag naar het slot?’

Over schrijven dan.

‘Dat is eenvoudiger, zo vroeg op de ochtend. Het gaat me goed af, geloof ik. Mijn meest recente boek, *Beginnen over het einde*, was zowaar een bescheiden bestseller, met bijna tienduizend verkochte exemplaren. Matthijs van Nieuwkerk noemde het in *DWDD* een *J’Accuse*; ik pleit voor het recht op een menswaardig levenseinde voor mensen met dementie.

‘Je moet je partner of een andere achterblijver kunnen vragen samen met een arts te bepalen wanneer je zo dement bent dat je mag sterven, ook als je dat zelf niet meer kunt vragen.

‘Voorheen was dat taboe. Je kon alleen zelf om euthanasie vragen. Je naasten mochten zich er niet mee bemoeien. Die waren toch alleen maar op je erfenis uit... De Hoge Raad heeft daarin vorig jaar april met een arrest verandering gebracht. Wat ik bepleitte, mag nu wel.’

Wel bijzonder, zoveel invloed.

‘De Hoge Raad stuurt geen bedankbriefjes. We zullen nooit weten welke rol mijn pleidooi speelde, *if any*. Maar ik geloof graag dat een goed verhaal, desnoods langs Gods duistere en ondoorgroendelijke wegen, zelfs het recht kan veranderen.’

Wanneer vraag jij om euthanasie?

‘Als ik niet meer kan schrijven, dacht ik altijd. Nu geloof ik dat ik mijn dood niet wil missen, dat mijn sterven het laatste moet zijn wat ik zal hebben beschreven, al kan ik niet beloven dat dat non-fictie wordt.’

We zouden het nog hebben over de dood.

‘Ging het over iets anders dan?’

Michel Maas

‘News City bedreigt pluriformiteit’

News City. Het concept van DPG-directeur Christian van Thillo in België: alle media van het concern onder één dak. Staat dat ook DPG Media in Nederland (dus ook de Volkskrant) te wachten? Het zou kunnen dat dan de scheiding tussen redactie en commercie minder duidelijk wordt. Volgens **Joost Ramaer** lijkt niemand in Nederland zich druk te maken over de doordenderende machtsconcentratie van de media. Ramaer werkte tussen 1993 en 2008 voor de Volkskrant, nu freelancer.

Hoe beschrijf je News City?

‘Ik geloof dat Christian van Thillo de term zelf heeft bedacht. Het betekent dat alle redacties van het concern, dagbladen, tijdschriften, radio, televisie, op één vloer komen te werken – onder één directie. Dan is er geen onderscheid meer tussen redactie voor de papieren kranten, de websites of de televisie.’

Hij heeft het speciaal over DPG Media: ‘DPG Media, beter bekend onder zijn oude naam De Persgroep, is niet alleen veruit het grootste en machtigste mediaconglomeraat in het Nederlandse taalgebied. Het is ook een soort kloostergemeenschap, die zijn geheimen zorgvuldig binnen de muren weet te houden. DPG’ers klappen nooit uit de school, zelfs niet als ze het concern met slaande deuren hebben verlaten.’

Hoe speelt zich dat af in België?

‘Daar zijn alle DPG media al ondergebracht in één groot hoofdkantoor, pal naast het station Antwerpen-Centraal. Alleen

Foto Tessa Posthuma de Boer

het betrekkelijk kleine dagblad De Morgen (56 duizend abonnees) valt niet onder die constructie – de redactie heeft dat geweigerd uit vrees voor verlies van haar eigenheid.

‘De Vlaming Peter Quaghebeur, oud-medewerker van DPG Media wees eerder op ‘een gevaarlijke evolutie’ in het Vlaamse medialandschap, die zomaar naar Nederland kan overslaan. Het plan van RTL om met Talpa te fuseren, maakt immers de weg vrij voor DPG Media om ook hier in Nederland een tv-zender in handen te krijgen. Dat beschreef ik in een vorig [artikel](#) in Villamedia.’

DPG Media is bezig met nieuwbouw van het hoofdkantoor in Amsterdam, zoals ook in Antwerpen. In 2024 moet dat klaar zijn. Dreigt daar ook een News City?

‘Dat zou best een moment kunnen zijn waarop Van Thillo het idee News City naar Nederland brengt. Als Van Thillo één of

twee tv-kanalen kan overnemen die vrijkomen bij de fusie van Talpa en RTL, dan heeft hij een compleet, monopolistisch arsenaal. Voor de adverteerder is dat fijn, want die krijgt één centraal adres voor zijn advertenties in alle beschikbare media. Het hangt ervan af of toezichthouder Autoriteit Consument & Markt dat toestaat.’

Wat is het risico van die verstrengeling van media?

‘Tot nu toe was de scheiding tussen redactie en commercie altijd duidelijk. Maar in België zag je gebeuren dat kranten en tijdschriften van DPG Media extra aandacht gingen schenken aan bijvoorbeeld programma’s op zenders van datzelfde DPG Media. Daar kregen ze ruzie over met concurrent VTM. Daarna heeft DPG Media regels uitgevaardigd over de redactionele omgang met programma’s van concurrenten.’

Is er sprake van machtsuitoefening, bijvoorbeeld dat directie, casu quo de commercie de redactie gaat beïnvloeden?

‘Er dreigt het risico dat bijvoorbeeld de Volkskrant straks zijn onafhankelijkheid en zijn eigenheid gaat verliezen. In zo’n News City wordt de strategie van de krant bepaald door de directie, niet meer door de redactie. Het verschil tussen commercie en redactie wordt ook voor de lezer minder zichtbaar.

‘Van Thillo heeft altijd beweerd dat hij dankzij het opkopen van media de pluriformiteit heeft behouden. Maar met News City dreigt het tegendeel. De inhoud van verschillende media gaat steeds meer op elkaar lijken.’

Jacques de Jong

Bonbons

DE GROOTSTE cacaohaven ter wereld is Amsterdam. De grootste verwerkers van cacaobonen zijn multinationals in de Zaanstreek. Soms laten ze zich ruiken. Met je ogen dicht in de trein weet je dat het volgende station Koog aan de Zaan is.

De beste chocola komt uit België. Al zullen ze er in Zwitserland anders over denken.

Belgische bonbons verwerven wereldfaam en worden daarom overal gemaakt. Maar handgemaakte bij Albert Heijn zijn authentiek. Verslaggever, altijd wantrouwig want dat moet voor zijn werk, is gaan kijken.

Chocola wordt nooit ‘huisgemaakt’, het kan alleen in het groot, machinaal. Wie ambachtelijk bonbons maakt, koopt grote brokken chocola in, of grote zakken met flikjes voor de smelterij. Toch een heel werk, zorgvuldig smelten. Belgische bonbonmakers doen er niet aan. Ze laten warme chocola uit de fabriek komen. Met tankwagens.

Soms zie je zo’n tankwagen door België of Frankrijk rijden met groot opzij Côte d’Or. Als er in rode letters Verliefd op staat is het geen chocola maar vloeibaar beton.

Naamloze wagens rijden naar bonbonfabrieken die van twintigduizend kilo vloeibare chocola uit de tank kleine droomkastjes maken.

Ambachtelijk! Met de hand, verslaggever? Jazeker, het zilveren balletje bovenop. Daarom zit het er wel eens een beetje naast.

Wouter Klootwijk

Serie interviews van **Marjon Bolwijn** als boek gepresenteerd

Een stem voor honderdjarigen

De serie interviews met honderdjarige die **Marjon Bolwijn** schreef ter gelegenheid van het honderdjarige bestaan van de Volkskrant, is gebundeld en gepresenteerd in De Nieuwe KHL. Collega **Bart Dirks** was erbij en doet verslag.

HET KON en mocht natuurlijk niet uitblijven: de interviewserie van Marjon Bolwijn met 100-jarigen is verschenen in boekvorm. *Levenslessen van 100-jarigen* (uitgeverij Het Spectrum) werd donderdag 19 oktober gedoopt in restaurant De Nieuwe KHL. Wim van Vollenhoven, inmiddels 101, speelde op de piano *Que sera sera* en *Ik heb u lief, mijn Nederland*. Marjons dochter Renée (21) interviewde drie 100-plussers uit het boek én gaf een kijkje achter de schermen bij de totstandkoming van Marjons serie.

Renée benadrukte dat haar moeder altijd de gewone mens een stem wil geven, of het nu een Filipijnse werkster is of een een voormalig tot slaaf gemaakte Yezidi. 'Om diens mooie, krachtige maar soms ook verdrietige en boosmakende verhalen te delen

Marjon Bolwijn leest voor tijdens de presentatie van haar boek *Levenslessen van 100-jarigen*. Onder de toehoorders waren collega's, haar dochter en enkele honderdjarigen.
Foto Cecilia Tabak

met Nederland. Juist de mensen die vaak worden overschaduwd, zet mama in de schijnwerpers.'

Renée zei superblij te zijn met het boek. 'Ook omdat ik nu hopelijk niet elke keer

dat ik bij mijn moeder eet, weer een of andere levensles te horen krijg. Zo ging het namelijk een jaar lang.' Wanneer dochterlief zeurde over het kapitalisme, zei Marjon: 'O, maar een honderdjarige...' Als ze over haar studie vertelde: 'O, toevallig zei een honderdjarige...' Als ze verhalen deelde over de liefde: 'O, dit doet me denken aan een honderdjarige...'

Toch was het juist een ontzettend fijn jaar, aldus Renée. Want de zware onderwerpen waar Marjon over schrijft, neemt ze ook mee naar huis en dat is niet altijd even makkelijk. 'Juist daarom doet het mij zo goed om haar afgelopen jaar elke keer weer enthousiast uit een uithoek van Nederland te zien terugkeren. Met een brede glimlach op haar gezicht, haar notitieboek volgeschreven met wijze levenslessen. De verhalen van de 100-jarigen gaven ook haar kracht en hoop.'

Renée en vriendin Yael, beiden 21, interviewden de 100-jarigen. Reden ze vroeger wel eens in een koets?, wilde Renée weten - toen ze dat als kind ooit aan Marjon vroeg, was haar moeder diep beledigd.

En wat was er vroeger beter? 'Vroeger was je op elkaar aangewezen', aldus de honderdjarige Marie Blommaart. 'Dat is niet meer zo. Ergens is dat een voordeel. Maar het samen-gevoel is daardoor minder.'

Een voordeel van deze tijd: 'Tegenwoordig is een kind een individu. Vroeger was een kind een kind.'

Adb

Bart Dirks

Meer affiches: vragende koppen

In 1996 voerde de Volkskrant een campagne met een serie affiches met steeds dezelfde opmaak en een wisselende, vragende tekst. 'Nieuwsgierige krant voor nieuwsgierige mensen', luidde de daaraan gekoppelde slogan. Hieronder de andere teksten.

Heeft er vandaag
toevallig iemand
niet vergaderd?

de Volkskrant

Nieuwsgierige krant voor nieuwsgierige mensen

Is minister ook een Melkertbaan?

Kok heeft iets. Maar wat?

Ook zo'n last van kreukbare gezagsdragers?

Betaald voetbal ja.
Maar wie betaalt nou wat?

Waar zou morgen weer iets uitlekken?

Is dat broodje van Vermeer echt of vals?

Is "Hé ouwe jongen" ook leeftijdsdiscriminatie?

Is het nou mieren-neuker of mieren-neuker?

Waar was je vanmorgen?

‘De oorlog zocht mij steeds op’

‘**E**R STAAN nogal wat Volkskrant-herinneringen in mijn boek *De oorlog van gisteren*’, benadrukt **Jan Keulen**. Dat boek komt op 18 november uit. En er volgen boekpresentaties in Amsterdam en Groningen. ‘Het gaat onder andere over mijn uitwijzing uit Spanje in 1979, mijn vertrek uit Beiroet en hoe ik opnieuw terecht kwam in het Midden-Oosten in de jaren negentig.’

Jan Keulen (1950) werkte en woonde langdurig in de Arabische wereld. Hij was correspondent in Beiroet, in Caïro en Amman voor de Volkskrant, De Standaard en nieuwsrubrieken van verschillende omroepen. De afgelopen twintig jaar was hij vaak in het Midden-Oosten als docent journalistiek. Van 2011 tot en met 2014 woonde en werkte hij in Qatar.

Daar had hij een baan als directeur van het *Doha Centre for Media Freedom*, dat zich bezighoudt met het bevorderen van de persvrijheid. Na bijna drie jaar werd hem een andere baan aangeboden: veel Qatari vonden het centrum en zijn directeur een *pain in the ass*. ‘Ik val stil, ben perplex en ik stamel dat ik geen ander werk in Qatar ambieer. Het enige wat mij interesseert, is de journalistiek en persvrijheid in de Arabische wereld.’

De oorlog van gisteren gaat onder andere over zijn tijd in Beiroet, tijdens de Libanese burgeroorlog, waar hij de heftigheid van oorlog ondergaat. Na vijf jaar Beiroet ver-

trekt Keulen naar Caïro. In de jaren negentig verslaat hij vanuit Amman onder andere het conflict tussen Israël en de Palestijnen. Al die tijd blijven de demonen van de Libanese burgeroorlog hem achtervolgen.

Jan Keulen: ‘Elke oorlog is weer anders, en toch lijken ze op elkaar. Er zijn vreselijke dagen die worden overtroffen door nog vreselijker dagen.’

‘Als ik de foto’s zie van de oorlogs-vluchtelingen en de mannen, vrouwen en kinderen die in de donkere tunnels van Cartagena schuilden, moet ik aan de duizenden denken die nu in de metrostations van Kyiv en Charkiv bivakkeren. En ik moet aan Beiroet in 1982 denken, toen ik

zelf geregeld in een schuilkelder zat, diep onder een flatgebouw. Beelden komen terug van huilende kinderen in de grote kelder, met boven onze hoofden een straat die bezaaid lag met gruis, glas en brokstukken van kapotgeschoten huizen.

‘De afgelopen veertig jaar zocht ik nooit doelbewust een oorlog op. Het was eerder dat de oorlog mij opzocht.’

ADVERTENTIE

Boek Vissers voor Van Gaal

Sportcollega Willem Vissers (1964) heeft half oktober zijn nieuwe boek *Leven met Louis* persoonlijk aangeboden aan voetbaltrainer Louis van Gaal in diens huis in Portugal. Vissers beschrijft de ontmoetingen die hij had met Van Gaal - en dat zijn er vele.

Een deel van het boek bestaat uit eerder in de Volkskrant gepubliceerde interviews, reportages en columns. Verder ook allerlei anekdotes uit verschillende ontmoetingen. In maart van dit jaar heeft de Nederlandse Sportpers Willem Vissers uitgeroepen tot sportjournalist van het jaar.